

ÖZET

Çalışmamızın konusunu 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu çerçevesinde hukuki sorumluluktur. Biyogüvenlik Kanunu'nun 14. maddesinde genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) ve/veya ürünleriyle ilgili faaliyette bulunanlar hakkında hukuki sorumluluğa ilişkin düzenlemeler mevcuttur. Maddede biyoteknolojik gelişmeler göz önünde bulundurularak insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması için genetiği değiştirilmiş organizmalarla ilgili faaliyette bulunanlar hakkında hukuki sorumluluğun şartları, bunlara uymamanın yaptırımları, ihtiyat ilkesine göre önlem alma gerekliliği, zamanaşımı süresi ve mücbir sebepten dolayı sorumsuzluk halleri düzenlenmiştir. Bu çalışma ile Biyogüvenlik Kanunu çerçevesinde hukuki sorumluluğun niteliği, şartları, nasıl uygulanacağına açıklanması amaçlanmış ve kanunda yapılabilecek değişiklikler hakkında önerilerde bulunulmuştur. Bu bağlamda mehz kanun olan İsviçre Gen Teknik Kanunu'nun ilgili maddeleri karşılaştırmalı olarak incelenmiş, İsviçre öğretisindeki görüşler ve uygulamadan örnekler verilmiştir. Ayrıca yine bu kapsamda Alman Gen Teknik Kanunu da gerekli olduğu ölçüde incelenmiştir. Tezin ilk bölümünde biyogüvenlik kavramının uluslararası hukuklarda ve ülkemizde gelişimi ile çeşitli ülkelerde biyogüvenlik alanında yasal düzenlemeler yer almaktadır. İkinci bölümde kanunun çerçevesi ve konuyla ilgili kavramlar tanımlanmış ve Biyogüvenlik Kanunu'nun uygulama alanı belirtilmiştir. Üçüncü bölümde ise sorumluluğun hukuki niteliğinin tehlike sorumluluğu olduğu belirlendikten sonra sorumluluğun şartları açıklanmıştır. Son bölümde genetiği değiştirilmiş organizmalarla ilgili faaliyette bulunanlar hakkında hukuki sorumluluğun sonuçları, tazminat yükümlülüğü, zamanaşımı süresi ve mücbir sebep halleri belirtilmiştir. Ayrıca son olarak Biyogüvenlik Kanunu md. 15'de düzenlenen cezai yaptırımlar okuyucuya bilgi amaçlı olarak verilmekle yetinilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Genetiği Değiştirilmiş Organizma, Biyogüvenlik Hukuku, Kusursuz Sorumluluk, Tehlike Sorumluluğu, İhtiyat İlkesi.

ABSTRACT

The issue of our thesis is the legal liability within the framework of Bio-Safety Code with the number 5977. The 14th article of Bio-Safety Code consists of legal liability concerning the applicants of genetically modified organisms and/or products. This article regulates (1) the conditions of legal liability for those implementing genetically modified organisms for the protection of the environment and biological diversity together with human, animal and plants, (2) the sanctions against the abuse of the implementation, (3) the inevitability of precautionary principle, (4) the irresponsibility about the prescription period and the force majeure with respect to the bio-technological developments. This research aims at examining the features, the conditions and the application of legal liability in terms of Bio-Safety Code. By the same taken, the initially important articles of Swiss Gene Technic Code is comparatively analysed, together with the examples about doctrines and applications in Switzerland. Moreover, German Gene Technic Code is also interpreted when necessary. In the first chapter, the concept of Bio-Safety is discussed in terms of legal procedures and of different international jurisdictions together with the framework of Turkish Law. The second chapter deals with the features of such law and other concepts related to Bio-Safety Code. The third chapter determines that legal liability refers to the the danger liability and then, it evaluates the circumstance of liability. The last chapter establishes the conclusions of legal liability for the implementers genetically modified organisms, together with the prescription period, the force majeure and the obligation of indemnity. Additionally, the penalties within the 15th article of Bio-safety Code are observed, when all is said and done.

KEYWORDS: Genetically Modified Organisms, Bio-safety Law, Precautionary principle, Strict Liability, Danger Liability.